

Direktmarketing és spam - lehetőségek, korlátok

Bemutakozás

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós
tagországok

Hazai
jogszabályok

Működő piaci
modellek

Vikman László

szerkesztő

Jogi Fórum, Infokommunikáció és jog

vikman.laszlo@jogiforum.hu

Vázlat

Bemutató

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós

tagországok

Hazai

jogszabályok

Működő piaci

modellek

- definíció, statisztikai adatok, lehetséges ellenlépések
- szabályozás az USA-ban
- az EU, és néhány tagállam szabályai
- hazai jogi környezet
- működő piaci megoldások, potenciális marketing adatforrások

Definíció

Bemutakozás

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós

tagországok

Hazai

jogszabályok

Működő piaci

modellek

- kéretlenül érkeznek
- valamilyen ajánlatot, felhívást tartalmaz
- platformfüggetlen, minden elektronikus üzenet továbbítására alkalmas eszközön megjelenik
- rendszerint jogosulatlan adatkezelésen alapul
- elnevezések: spam, junk mail, bulk e-mail (ausztrál)

Elhatárolás

Bemutakozás

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós

tagországok

Hazai

jogszabályok

Működő piaci

modellek

- chain-mail: online petíciók, „beteg gyermek”-kampányok
- hoax: beugratások, „nigériai” levelek
- phishing: csalások, bankszámla-adatok megszerzése adategyeztetés színlelésével
- (számítógépes bűncselekmények, a lánclevél egyszerű szemét)
- permission/opt-in mail: előzetesen engedélyezett reklám e-mail

Előnyök...

Bemutatkozás

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós

tagországok

Hazai

jogszabályok

Működő piaci

modellek

- költséghatékony
  - gyors és közvetlen
  - testreszabható, könnyen módosítható
- ...és hátrányok
- gyakori velejárója a személyes adatok jogsértő kezelése
  - lefoglalja a szolgáltatók kapacitásának egy jelentős részét, további hw/sw elemek (szerverek, szűrőprogramok) beiktatását teszi szükségessé, így többletköltségeket okoz
  - címzett felhasználók esetében is szükségessé teheti szűrőprogramok használatát, időrabló

Kialakult szabályozási modellek

Bemutató

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós

tagországok

Hazai

jogszabályok

Működő piaci

modellek

- tág opt-out: lemondási cím megadása
- szűk opt-out: a reklámozó köteles a hirdetéseket elutasító felhasználókról ún. Robinson-listákat vezetni (CANSPAM - USA)
- tág opt-in: a korábbi üzleti kapcsolat, vagy szolgáltatás kapcsán megszerzett e-mail-cím használható ilyen célra, ill. annak küldhető, aki előzetesen beleegyezett, mindez problémamentes és ingyenes lemondási lehetőség biztosítása mellett (EU irányelv)
- szűk opt-in: annak küldhető reklámüzenet, aki ezt előzetesen kérte (Ekt.)

Statisztikai adatok

Bemutatók

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós
tagországok

Hazai
jogszabályok

Működő piaci
modellek

- MessageLabs 2004, USA 10-ből 9 spam, globális léptékben 76%, becslés: 2005-től 98%
- Harris Interactive piackutató, 2000-2002, attitűd-felmérés: 49->80% elutasítja, ϕ -t 74%
- Postini világtérkép: a legtöbb spam Dél-Koreából, Észak-Koreából, Brazíliából, USA-ból érkezik, Európában: Németország, Ausztria, Olaszország, Magyarország is érintett (GYMS)
- Brightmail, 2004.01. - 60% spam, havi 85M e-mail, 300m postafiók

Lehetséges ellenlépések

Bemutakozás

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós

tagországok

Hazai

jogszabályok

Működő piaci

modellek

- megfelelő jogszabályi környezet kialakítása
- hatékony önszabályozási tevékenység
- a fogyasztói tudatosság növelése
- technikai jellegű intézkedések bevezetése
- nemzetközi együttműködés

Szabályozás az USA-ban

Bemutatózás
Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós
tagországok

Hazai
jogsabályok

Működő piaci
modellek

- sokáig szabályozás nélkül, a gyakorlat szűk opt-out
- 2004.01.01: Controlling the Assault of Non-Solicited Pornography and Marketing Act
- tágabb opt-out rendszert vezet be
- kazuisztikus szabályozás
- a nevesített cselekményeket súlyos büntetőjogi jogkövetkezményekkel fenyegeti;
- országos Robinson-lista, még nem valósult meg, FTC inkább e-mail hitelesítést szeretne

A CANSPAM által tiltott cselekmények

Bemutakozás
Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós
tagországok

Hazai
jogszabályok

Működő piaci
modellek

- hozzáférés engedély nélkül védett számítógéphez, arról több kereskedelmi célú e-mailt kezdeményez, több kereskedelmi e-mailt közvetít, hogy a címzetteket megtéveszse
- több üzleti célú e-mail fejlécének meghamisítása, és ezek közvetítésének kezdeményezése
- 5(20) email-cím/2(10) domain-nevet létesít, ezekről több üzleti célú e-mail küldését kezdeményezi, vagy legalább öt IP-cím tulajdonosának adja ki magát, és ezekről email-küldést kezdeményez.
- 24 óra 2500, 30 nap 25.000, 1 év alatt 250.000 e-mailt küld el
- 1 év alatt 5000 dollárt elérő kárt okozott, vagy 5000 dollárt elérő hasznot ért el

A CANSPAM szabályai az e-mail marketingre

Bemutakozás

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós
tagországok

Hazai
jogszabályok

Működő piaci
modellek

- üzleti célú e-mailben tilos félrevezető fejléctet használni, félrevezető tárgyat megjelölni
- kötelező a letiltáshoz működő címet, más internetes mechanizmust megjelölni, amely legalább még 30 napon át képes ilyen üzeneteket fogadni
- a tiltakozó nyilatkozat 10 munkanap múlva hatályosul, ezután tilos olyan típusú üzenetet küldeni, amilyenek a küldését kizárta, és az email-címet továbbadni
- jogsértésnek minősül a nyilvános helyről gyűjtött címekre történő üzenetküldés, ha azt olyan weboldalról gyűjtik, amely tájékoztat arról, hogy a megadott email-címeket nem fogják másoknak továbbadni
- szexuális reklámok esetében tartalmi korlátozások, és meghatározandó jelek és figyelmeztetések alkalmazása, amelyek lehetővé teszik a szűrést

Az EU irányelv születése I.

Bemutató

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós

tagországok

Hazai

jogszabályok

Működő piaci

modellek

- a szabályozásról 2001-ben indultak viták, az egységesítés mellett szólt, hogy a tagállamok sokféleképp közelítettek a kérdéshez
- az EP elé benyújtott első javaslat: opt-out modell, a Tanács ezzel szemben a kéréstlen e-mailek betiltását kezdeményezte
- reklámszakma érvei: szólásszabadság, kereskedelem szabadsága
- a Tanács és a Parlament 2001. novemberében kezdte el kidolgozni az elektronikus kommunikációra vonatkozó új adatvédelmi irányelvet

Az EU irányelv születése II.

Bemutakozás

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós
tagországok

Hazai
jogszabályok

Működő piaci
modellek

- vitás pontok a kéretlen reklámok és a kapcsolódási és letöltési adatok bűnüldözési célú tárolása, brit kezdeményezésére „csereüzlet” született
- intermezzo: 2002 április végén az EP illetékes bizottsága megszavazta, hogy töröljék az e-mailt arról a listáról, amely a kéretlen reklámozástól védett technológiákat (fax, SMS) tartalmazza
- ellentmondás: miért kell előzetes engedélyt SMS továbbításához, ha e-mail küldésénél ugyanarra a mobiltelefonra nem szükséges?
- végleges döntés júl.12., 2002/58/EK irányelv: opt-in

Az irányelv részletszabályai I.

Bemutató

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós
tagországok

Hazai
jogsabályok

Működő piaci
modellek

- elektronikus levél: minden szöveges, hang, vagy képüzenet, amelyet közcélú elektronikus kommunikációs hálózaton keresztül küldtek, és ami tárolható a hálózaton, vagy a címzett felhasználó berendezésén, amíg a felhasználó azt letölti (SMS is)
- tágabb opt-in: a kifejezett és tájékozott, de formához nem kötött beleegyezésen túl, a korábbi üzleti kapcsolat, vagy szolgáltatás kapcsán megszerzett cím használható ilyen célra, de problémamentes és ingyenes lemondási lehetőség biztosítása mellett
- kifejezett és tájékozott beleegyezés – nyilvános helyről nem gyűjthető adat, ha nem az érintettől szerezték, tájékoztatni kell az adatkezelésről (EB közlemény, 2004.01.22.)

Az irányelv részletszabályai II.

Bemutakozás

Áttekintés

USA szabályok

Az EU irányelve

Uniós

tagországok

Hazai

jogszabályok

Működő piaci

modellek

- tilos a feladó nevének, címének meghamisítása/eltitkolása
- az irányelv a természetes személyeket védi elsősorban, a jogi személyekkel kapcsolatos szabályozást a tagállamokra bízta
- bírói jogorvoslatról szintén a nemzeti jogalkotásnak kell gondoskodnia
- átvételi határidő: 2003. október 31.

Néhány európai ország szabályai

Bemutakozás
Áttekintés
USA szabályok
Az EU irányelve
Uniós
tagországok
Hazai
jogszabályok
Működő piaci
modellek

- 2004.05-ig nem tett eleget az implementációs kötelezettségének Hollandia, Franciaország, Németország, Belgium, Görögország, Luxembourg - mulasztási eljárás
- I: DL 196/2003 adatvédelmi törvény, szigorú opt-in, folyamatos jogsértés esetén az ISP-t szűrő-, vagy egyéb módszerek alkalmazására utasíthatják, komoly szankciók
- F: 2002.07. spam-mailbox
- Fin: 2004.09.01. törvény az adatvédelemről az elektronikus kommunikációban, az EU irányelvnek megfelelő (ezt megelőzően is tilos volt a spam), felhasználók engedélyével előzetes szűrés lehetséges
- UK: 2004.07. nemzetközi együttműködési megállapodás a spam ellen, Ausztráliával és az USA-val, nagy hangsúly a felhasználók felvilágosításán és a szűrőtevékenységen

A spamre vonatkozó magyar szabályozás I.

Bemutatózás
Áttekintés
USA szabályok
Az EU irányelve
Uniós
tagországok
Hazai
jogsabályok
Működő piaci
modellek

- Speciális jogsabályok:
  - 2001. évi CVIII. tv. Ekt.
  - 1997. évi LVIII. tv. a reklámtevékenységről
- Rokon jogsabályok:
  - 1995. évi CXIX. tv. a kutatás és közvetlen üzletszerzés célját szolgáló név- és lakcímadatok kezeléséről
  - 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről
- Háttérjogsabályok
  - 1992. évi LXIII., Avtv.
  - 1978. évi IV., Btk
  - 1959. évi IV., Ptk
- Egyéb források:
  - 15/1991. (IV.13.) ABH
  - 693/K/1998 Adatvédelmi biztosi állásfoglalás
  - Magyar Reklámetikai Kódex, 2001. június 16.

A spamre vonatkozó magyar szabályozás II.

Bemutatózás
Áttekintés
USA szabályok
Az EU irányelve
Uniós
tagországok
Hazai
jogszabályok
Működő piaci
modellek

- személyes adatok meghatározott cél nélküli, tetszőleges jövőbeli felhasználásra gyűjtése alkotmányellenes. (ABH)
- személyes adatot csak meghatározott célból lehet kezelni, be kell jelenteni az Av.-i nyilvántartásba. (Avtv.)
- a személyes e-mail-cím személyes adat. (Ad.B.áll.f.)
- reklám: tájékoztatás, mely áru értékesítését, népszerűsítését mozdítja elő. (Grtv.), tilos közzétenni olyan reklámot mely a személyes adatok védelméhez való jogot sérti, tilos a pornográf-, burkolt-, gyógyszerreklám (hatálya: MK területén reklámozók)
- MRK: 10. cikkely, (4), (5) bek.: opt-in fax, SMS, e-mail

Az Ekt. szabályozása I.

Bemutatkozás
Áttekintés
USA szabályok
Az EU irányelve
Uniós
tagországok
Hazai
jogszabályok
Működő piaci
modellek

- hatálya: MK területéről nyújtott, valamint a MK területére irányuló információs társadalommal összefüggő szolgáltatásra, kivéve az EGT tagállamai területéről nyújtott szolgáltatások
- a reklámnak egyértelműen azonosíthatónak kell lennie
- kizárólag az érintett egyértelmű, előzetes hozzájárulásával küldhető
- tájékoztatni kell a címzettet arról a címről, egyéb elérhetőségről, ahol a reklámokat letilthatja

Az Ekt. szabályozása II.

Bemutatkozás
Áttekintés
USA szabályok
Az EU irányelve
Uniós
tagországok
Hazai
jogszabályok
Működő piaci
modellek

- a reklámozó, a reklámszolgáltató és a reklám közlétevéője köteles nyilvántartást vezetni azokról, akik részükre írásban bejelentették, hogy kívánnak reklámot kapni, és csakis számukra küldhet
- a nyilvántartás harmadik fél számára kizárólag az igénybe vevő előzetes hozzájárulásával adható át
- eltérések az EU irányelvtől: szűkebb (EU – üzleti kapcsolatok), opt-in nyilatkozatot írásban kér (kifejezett és tájékozott beleegyezés), csak az e-mail-re vonatkozik (SMS – Eht.)

Spamküldőkkel szemben alkalmazható szankciók

Bemutatkozás
Áttekintés
USA szabályok
Az EU irányelve
Uniós
tagországok
Hazai
jogszabályok
Működő piaci
modellek

- Ekt.: Híf által kiszabható pénzbírság 500e megszűnt, sosem alkalmazták, jelenleg egy végrehajtási rendelet kiadása várható, hogy a törvény szabályainak – várhatóan – az FVF az NHH szakhatósági együttműködésével érvényt szerezhessen
- reklámtörvény: FVF járhat el
- polgári jog: esetleges kártérítési igények
- büntetőjog: visszaélés személyes adattal (177/A.§. – „jelentősen sérti”), közérdekű üzem működésének megzavarása

Rokon területek, jogszabályok I.

Bemutatózás
Áttekintés
USA szabályok
Az EU irányelve
Uniós
tagországok
Hazai
jogszabályok
Működő piaci
modellek

- 1995: CXIX. Dm-törvény.: lakcímre és nevekre vonatkozik csak, opt-out
- lehetővé teszi a személyes adatok gyűjtését több forrásból is: kezelheti olyan személy adatait, akivel már korábban kapcsolatban állt, akinek adataihoz nyilvános adatbázisban hozzáférhetett, átveheti más direktmarketinget folytató adatbázisát, ha ebbe az eredeti adatfelvételkor az érintett beleegyezett, ill. adatokat szerezhethet a lakcímnyilvántartóból, melyben minden állampolgár letilthatja saját adatainak kiadását ilyen célokra

Rokon területek, jogszabályok II.

Bemutatózás
Áttekintés
USA szabályok
Az EU irányelve
Uniós
tagországok
Hazai
jogszabályok
Működő piaci
modellek

- 2003:C. Eht.: hatálya az MK területén végzett, oda irányuló elektronikus hírközlési tevékenységre vonatkozik
- emberi beavatkozás nélküli, automatizált hívórendszer csak akkor alkalmazható közvetlen üzletszerzési vagy tájékoztatási célra, ha ehhez az előfizető előzetesen hozzájárult
- közvetlen üzletszerzés vagy tájékoztatás célját szolgáló közlés telefonon vagy egyéb elektronikus hírközlési úton nem továbbítható annak az előfizetőnek, aki úgy nyilatkozott, hogy nem kíván ilyen közlést fogadni (opt-out), ez nem érinti az Ekt. alapján az igénybevevőt megillető jogokat (SMS)
- az előfizető kifejezett hozzájárulása ellenére sem lehetséges olyan közvetlen üzletszerzési célú küldemény továbbítása, amelyből nem ismerhetők fel a feladó azonosító adatai

Jogszerű e-mail-marketing modellek

Bemutakozás
Áttekintés
USA szabályok
Az EU irányelve
Uniós
tagországok
Hazai
jogszabályok
Működő piaci
modellek

- saját adatbázisok építése, a szükséges felhasználói hozzájárulásokkal
  - ingyenes e-mail-szolgáltatás, a felhasználók címlistája, pl.: www.citromail.hu
  - opt-in címlistát felépítő DM-szolgáltatók, leválogatható adatbázisokkal, pl.: www.optimusz.hu, www.maxima.hu
- tippek:
- a gyakorlatban használatos a hozzájáruláskérő üzenet, további reklámtartalmú üzenetek küldéséhez
  - közös reklámkampányok szervezése (adatátadás nélkül)
  - http://www.dmsz.net/letoltes/Adatvedelmi_Forum.doc,
<http://direktmarketing.lap.hu/>

Potenciális marketing adatforrások

Bemutatkozás
Áttekintés
USA szabályok
Az EU irányelve
Uniós
tagországok
Hazai
jogszabályok
Működő piaci
modellek

- Korlátozások nélkül használható adatforrások:
  - céges források: vevőszolgálat, könyvelési/számlázási adatok, híváslisták, stb.
  - külső források: konszolidált adatbázisok, CPEX

- Jogszabályokban szabályozott adatforrások:
  - 1992. LXVI.: a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról
  - 1999. LXXXIV.: a közúti közlekedési nyilvántartásról